

Disputatio medica inauguralis de apoplexia

<https://hdl.handle.net/1874/342817>

6

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
APOPLEXIA,

QUAM

PRÆSIDE DEO TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici D. Rectoris,

D. JOHANNIS MUNNICKS,

Reip. Ultrajectinæ Poliatri, atque in inclyta ejusdem Academiâ
Medicinæ Anatomæ & Botanices Professoris Ordinarii,

NEC NON

Amplissimi Senatus Academici consensu & Alma

Facultatis MEDICINÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in **MEDICINA** Honoribus

& Privilegiis ritè consequendis,

Eruditorum Examine subijcit.

WILHELMUS HENRICUS van SPYCK, Moersensis.

Ad diem 7. Maji, horâ locoque solitis.

ULTRAJECTI,

Ex Officinâ **FRANCISCI HALMA,** Academiæ
Typographi, clb Ioc LXXXV.

V I R O

Celeberrimo Expertissimo ac Doctissimo

D. JACOBO VALLAN,
Med. Doct. & in illustri Academia
Ultrajectina Med. Pract. & Institut.
Profess. Ordinario ; Studiorum suo-
rum fundatori unico , Præceptori
dignissimo , Promotori observando
& in æternum colendo.

Hanc Inauguralem dissertationem animitus

Offert & Consecrat

WILHELMUS HENR. van SPYCK.

AUCTOR.

U L T R A J E C T I N A

Ex Officina FRANCISCI WALMA, Academicæ
Typographi, de hoc LXXXV.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
APOPLEXIA.

THESIS I.

Um nemini, ob consuetudinem, à multis huc usque annis introductam Doctoris gradum, in hac illustrissima Academia, ambire liceat, priusque specimen aliquod eruditionis suæ in lucem ediderit, mihi pro lemmate Academico, quoad modulum mei intellectus, non vero pro materiæ dignitate ventilandam breviter selegi Apoplexiam, morbum profecto acutissimum, quo miserum genus humanum infestatur, soporosorum etiam affectuum, quibus vulgo annumeratur, gravissimum, non essentia, sed gradu saltem ab illis diversum. Faxit Deus T. O. M. ut sit ad nominis sui gloriam & proximi salutem.

I I.

Dicitur Apoplexia, ab τὸ δαμνῆσαι, quod homo, quasi fulmine ictus, aut victima ad aram cæsa, subito corruat. Latinis morbus syderatus & attonitus vocatur, quemadmodum ægri fulmine

mine concidunt; nonnullis quoque paralyfis universalis nuncupatur, quod omnium partium motus & sensus auferuntur, Belgice *de slagh of beroertheyt*. Qui de Ætymologica explicatione plura desideret, Lexicographos consulat. Nos potius accingimus ad indagandam definitionem.

III.

Quæ licet varia, à variis proponatur Authoribus, sequentem nos statuimus, *Apoplexia, repentina mentis est consternatio cum motus & sensus, omnisque animalis functionis in toto corpore privatione, aliqua tamen ex parte, conservata respiratione.*

IV.

Ex definitione simulque effectis profluit, afflictam hujus morbi partem cerebrum esse ejusque præ cæteris spiritus incolas, & nervos, tanquam sensus motusque organa.

V.

Antequam vero prædictarum functionum animalium privationis modum aggrediamur, non incongruum erit, tam partium motus efficientium quam motus & sensus inservientium brevis deliniatio. Dicimus has subtilissimas, nobilissimas atque agitissimas, massæ sanguineæ particulas, ex cibo potu chyloque productas, in cerebri substantia corticali, spirituum officina, à sanguine arterioso sequestratas, in medullari ad sensum motumque efficiendum reservatas; horum spirituum organa nominantur nervi, in colliquamento ex semine exorti, à multis quasi minutissimis fibrillis (membranula circum ducta) compacti in cerebro à spinali medulla tanquam illorum principio progressi, hinc per totum corpus ad motum sensumque inserviendum in musculis dispersi & disseminati.

VI.

Mediante apparatu spirituum prædictorum duplex ille & voluntarius & spontaneus, perficitur motus; at primus, per animæ imperium, ad cujus voluntatem, ob naturæ legem, spiritus (cerebrum semper perreptantes) mox influunt in ner-

vos motui voluntario dicatos, quasi protrudendo spiritus illos; antea in musculorum tubulis existentes, istos inflando & expandendo contrahunt muscolum motumque efficiunt. Spontaneus vero per nervos paris vagi, & spiritus, ex cerebello partim profilientes atque ab anima independentes peragitur, qui posterior causa est superfluitis aliqua ex parte respirationis, aliorumque motuum naturalium in prædicto nostro affectu. Similiter sensatio externa, à partibus memoratis perficitur, motu, ab objectis externis filamentis nervorum impresso, ac ad animæ sedem propagato.

V I I.

Omniū functionum animalium, in definitione proposita, privatio à materia, cerebrum vel affatim obstruente aut insigniter comprimente, coarctanteque ita, ut ad organa motus ac sensus, com meatus spirituum animalium prohibeatur, ortum habet.

V I I I.

Quamvis autem, variæ hujus affectus statuatur causa, ut spirituum animalium defectus, insufficiens generatio, illorum dissipatio, vapor narcoticus, & cum *Fernelio* humor melancholicus, nos frequentiore plurimamque causam cacochymiam pituitosam, aut colluviem serosam, pronunciamus, licet nonnunquam à Plethora ac sanguine, cerebri tumore ac purè inde producto, causisque externis, procedat.

I X.

Oritur vero causa antecedens, memoratæ cacochymiae pituitosæ, à saburra pituitæ in ventriculo intestinisque ex intemperie frigida ac humida totius corporis congregata, communicando aliquas massæ sanguineæ particulas, illam inficiendo, seseque per arterias carotidas & vertebrales in cerebrum & principia nervorum copiose infundendo ista infarciendo & obstruendo, unde influxus spirituum animalium ad organa sensus ac motus denegatur, repentina mentis consternatio, Apoplexiaque inducitur.

X.

Nonnunquam, à Plethora, hic affectus originem trahit arterias carotidas extra modum ob sanguinis quantitatem & motum

inordinatum, summo cum impetu, in cerebri circumferentiam impulsum, distendente & dilatante, meatusque cerebri adeo coarctante, ut sanguinis regressus per venas jugulares plane denegetur, universum cerebrum interim & præcipue principium nervorum ac spirituum organa, adeo comprimantur, ut inde influxus eorum impediatur. Non minus inducitur à sanguine (causa nempe quadam externa, ictu, concussione, capitis vulnere, vel interna vasis apertione aut ruptione) ad cerebri basin effuso. Præterea à tumore & ipsius incremento, vasa maximè coarctantur, spirituum influxum sensim lædendo, nisi rupto tumore, vasa à pure repente & affatim obstruantur & apoplexia promoveatur.

X I.

Utriusque hujus humoris causas procatarcticas in rebus non naturalibus quærimus. Aër quatenus frigidus humidus ac infalubribus ventis perflatur, corpora nostra vel inspirando aut per poros ingrediendo pituitam promovendo ac solvendo hujus affectus causa esse potest. *Aphor. 16. & 23. sect. 3.* quatenus vero aër ob multam ætheris subtilis admixtionem valde calidus & æstuosus, bilemque generans, eoque nomine sanguinis effervescentiæ potentioris, & ex consequenti plethoræ causa existit, Apoplexiam facit.

X I I.

Simili modo, cibi & potus frigidi humidi ac pituitosi, ut, diversa legumina, fructus varii, maturi & immaturi, pisces viscosi, crassi & exsiccati &c. crassos ac crudos humores producentes, fermentum ventriculi ac intestinorum debilitando in pituitam faciunt ac prædictum morbum causantur, sicuti vitus euchymus, copiosus & aromaticus, sanguinem copiosum generando, eundem affectum suo modo excitat.

X I I I.

Identidem à somno diuturno torpor, cerebri humiditas, laxitas & pituita.

X I V.

A solitæ evacuationis suppressione, ut pituitæ excrementitiæ,
per

per palatum & nares, menstruorum in fœminis, hæmorrhoidum in viris, Apoplexia exoritur.

X V.

Contingit deinceps hic affectus, vario respectu, à motu, aut quiete deficiente vel excedente, sic, qui exercitiis assuetus, illa, ipsi subito (victu tamen laudabili utendo) subtrahantur, facile plethoricus, in Apoplexiam ruit. Eodem modo, si plethoricus, solito vehementius movetur: Ab otio & quiete, è contra generantur humores vitiosi, crudi & pituitosi, cerebri meatur recrementis infarciens actiones hebetantes, prædictumque malum inducentes.

X V I.

Ab animi passionibus, inter quas facile prævalet ira, & mæror subitaneus ipso consentiente *Hipp. Aphor. 56. sect. 6.*

X V I I.

Enarratis hoc pacto, tam proximis quam remotis causis, pergemus ad differentias, quas vulgari modo diversorum authorum consensu in quatuor distinguimus gradus, in levem, vehementem, fortiolem & fortissimam: in quorum primo reservatur in respiratione aliquis ordo, quæ in vehemente cum violentia quadam inæqualis ac inordinata, reperitur. In fortiori percipitur illa cum summa violentia, conjuncta stertore & spuma circa os, in summo vero protinus, cum sensu & motu, morte subsequente respiratio cessat. Hic reliquis differentiis omissis adjungam pituitosam & sanguineam.

X V I I I.

Signa statuuntur duplicia, alia enim imminentis præludia, alia pathognomonica. Imminentis sunt gravitas cum somnolentia capitis, corporis totius segnior motus, vertigo frequens cum oculorum obtenebratione, in somno dentium stridor, faciei ac capitis tumor, corporis ac linguæ tremor, rerumque oblivio ac mæstitia.

X I X.

Pathognomonica, præsentem Apoplexiam demonstrantia, & à cogno-

à cognotis affectibus eam discernentia, sunt, repentinus casus, motus sensusque privatio, depravata faciei figura, palpebrarum suspensio aut clausura, lachrymæ involuntariæ, oris hiatus, pulsus interim plenus fortisque, nonnunquam & ani & vesicæ sphincter resolvitur, respiratio difficilis magis ac minus.

X X.

A cognatis, præcipue soporosis morbis, quorum Apoplexia dicitur affectus gravissimus, eam discernimus sc. à comate seu cataphora; ubi æger à somno profundo excitatus oculos aperit ac respondet, moxque iterum profunde dormit: in lethargo habetur somnus comati similis, sed cum feбри & nonnunquam delirio: à caro, feбри experte, æger excitatus, oculos vix aperit & non respondet sicut in prædictis, attamen vellicatus sentit, integra manente respiratione. In Apoplexia è contra, omnis motus & sensus (excepta respiratione omnibusque motibus naturalibus) definit.

X X I.

Signa causarum satis manifesta sunt ex iis, quæ pituitam aut sanguinem, redundare docent, de quibus authores, satis.

X X I I.

Prognosin desumimus 1. ex Aphor. 51. sect. 6. *quicumque sani repente capitis doloribus corripuntur, & statim obmutescunt ac stertunt, intra septem dies pereunt, nisi febris eos prehenderit; quæ vehemens desideratur, ut materiam pituitosam & obstruentem, attenuando, dissolvat.* 2. Quæ phrenitidi aut lethargo succedit, lethalis habetur. 3. Ex Aphor. 42. sect. 2. *solvere fortiem apoplexiam impossibile, debilem non facile; si dissolvitur, facile in paralyfin degenerat.* Apoplecticis, à difficili respiratione frigidus sudor super veniens, lethale. In genere est acutissimus & periculosissimus morbus, plurimos ad interitum ducens.

X X I I I.

Hiscè absolutis, restat Curatio, quæ ratione causarum, varia instituenda; si affectus itaque, à plethora, omnes partes cerebri maxime comprimendo exortus, venæ sectione quam primum, consentiente ætate, corporis habitu, viribusque, succurrendum, massam

Massam sanguineam minuendo, eique transitum liberio-rem reddendo, vasisque evacuatis compressionem auferendo. Sanguis interim si in cerebro grumosus factus, salibus volatilibus fluidior faciendus, exhibendaque illa, quæ spiritus ad motum excitant, maxima adhibita cautela: de quibus in pituitosa, ut & de clystere, qui hic minime negligendus.

XXIV.

Sanguis autem quocunque modo vel ab externa aut interna causa, extravasatus & in medullam spinalem effusus, vix admittit curationem, nisi sponte, per aures, nares & os effluat, quo cerebrum exonerando liberetur. Et sic se habet cum apostemate cerebri rupto, pureque inde in medullam spinalem influente.

XXV.

Ultimo inchoandum duco, hujus gravissimi affectus, frequentissime ex Cacoehymia pituitosa & colluvie serosa, exorti curam, consistentem in Cacoehymia correctione, causa antecedentis ablatione, spirituum animalium sufficienti productione, atque obstructionis (pituitam incidendo attenuando & quocunque modo evacuando) resolutione, & cerebri & ventriculi corroboratione, hisce peragendis requiruntur diversa (simplicia composita & specifica cujuscunque conditionis interna & topica) medicamenta a plurimis authoribus satis copiose recensita, nunc sicco pede transeunda, me conferendo ulterius ad hujus affectus, medendi methodum.

XXVI.

Ad ægrum itaque, hoc morbo correptum vocatus, summa utatur circumspectione, habeatque rationem virium, ætatis &c. sine mora præscribat Clysterem, communem, vel sequentem fortio-rem.

℞. Rad. Angelic., irios nostrat a. ʒiij.

Herb. calaminth. ruthæ, salvia, pulegii.

Majoran. betonic. a. m̄b., sem. feniculi.

Carthami aa. ʒij. pulp. colocynth.

Nodulo ligat ʒj. coq. s. a. in s. q. aq. cois.

In colat. ℥ix. dissolv. el. benedict. laxat.

Diaphanic. a. ℥vj. salis gemma ℥j.

M. F. Clyster. si forrissimus desideretur posset addi aq. benedicta ex infusione croci metallorum ℥j. aut ij. qui Clyster, exigente necessitate est iterandus.

Quoad phlebotomiam, illam hic cenfeo inconvenientem, quia pituita luxuriante, calor naturalis, ad hunc affectum discutendum tantopere necessarius, quadantenus infringereetur. Interea propinetur ægro per vices tantillum aquæ alicujus Apoplecticæ, inservientis incidendæ ac attenuandæ pituitæ, spiritibusque suscitandis & generandis, quod sequenti mixtura etiam fatis apte perficitur.

℞. Aq. liliorum convallium, lavendule,

Rorismarini aa. ℥ij.

Ant-Apoplect. langii ℥ib.

Tinct. castorei ℥iij.

Ol. succini aut ejus sal. volat. ℔b.

Syr. de stachade ℥j.

M. Usus sub inde Cochlear. eidem scopo satisfaciunt, salia volatilia, spirit. salis armon. & similia.

Humor tali modo præparatus, sequenti haustulo evacuandus. *℞. Fol: fenn: mund: ℥iij. Agaric: trochiscat: ℥ib. Turbith: gummos: ℥j. galang: minoris ℔j. coq: in f. q: aq: rorismarini, in colat. ℥iij. dissolv: el: diacartham. ℥iij. tinctur castorei ℔b., sal. succini volat: gr. viij. syr. de stachade ℥b. m. f. H. si pilule magis arrideant, fumantur sequentes ℞. Mass: pill: cochiar ℔j. extract. cathol. resin: agaric: à gr. viij. troch: alhand: diagrid: à gr. iv. castorei gr. v. ol: succini, rorismarini à gr. ij. cum syrup: de stachad: q. s. fiant pilul: pro dosi, quæ certis diebus prout usus postulat, adhibendæ. Videtur etiam hic cum singulari successu, posse usurpari vomitorium, ad saburram pituitæ in ventriculo contentam evacuandam, spiritusque animales per irritationem fibrillarum ventriculi excitandos.*

Lingua interim & palatum, Theriaca veteri vel mithridatio inun-

I N A U G U R A L I S.

II

inungenda, non neglectis inunctionibus temporum narium-
que balsamo quodam apoplectico, vel succini oleo, quod maxi-
mæ est efficaciam. Sternutationes sequenti pulvere per vices insti-
tuendæ, calamo naribus inflando. ℞. Fol: majoran: ʒij., sem.
nigellæ ʒj. rad. Helleb: alb: ʒij., Euphorbii. ʒss., ambr: Grif:
gr: iij. M. f. pulvis.

X X V I I.

Morbo æque pertinaciter perseveranti, præscribuntur ab Autho-
ribus, cucurbitulæ cum & sine scarificatione, vesicatoria, frictio-
nes, fomenta, emplastr. linimenta, & à quibusdam tanquam
summum commendatur lamina ferrea ignita capiti caute admota,
ad pituitam maxime resolvendam remedium, sicuti Fracastorio
cucurbitula vertici imposita quasi unicum juvamentum. licet hæc
duo posteriora mihi videantur vix ullius momenti esse.

X X V I I I.

Morbo jam declinante, somnoque profundo discussio, omif-
fis remediis prædictis, cerebri corroboracioni incumbendum,
usu quotidiano opiatae alicujus cephalicæ aut tabellarum quarun-
dam: etiam prædicta aq: anti apoplect: Nec singulari virtute hic
destituuntur diaphoretica & diuretica. Diæta interim sit causis
internis auferendis, corrigendis ciboque aromatizando accom-
modata, de qua Authores consulantur.

F I N I S.

COROLLARIA.

I.

*Indubitatam sanguinis circulationem agnos-
cimus, non repugnantem venæsectioni
revulsoriæ, avertoriæ ac derivatoriæ.*

II.

*Singultum motum dicimus diaphragma-
tis convulsivum, male ventriculi aut
abdominis musculorum.*

